Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации

AKTIVO CENTER ON ACTIVE CITIZENS
ЦЕНТАР НА АКТИВНИ ГРАЃАНИ

ЗДСРМ
ЗДРУЖЕНИЕ НА ДАНОЧНИ СОВЕТНИЦИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРОЕКТ:
„Користење на податоците за вистинските сопственици за намалување на корупцијата“

ДОКУМЕНТ за ЈАВНИ ПОЛИТИКИ

за подобрување на користењето на информациите за вистинските сопственици во борбата против корупцијата

CIVICA MOBILITAS | *Citizens for change!*

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Наслов на публикацијата:
Документ за јавни политики за подобрување на користењето на информациите за вистинските сопственици во борбата против корупцијата

Издавач: **Центар за граѓански комуникации, Скопје**

Уредник: **Герман Филков**

Автори: **Герман Филков, Сабина Факиќ, Павле Гацов и Александар Јанев**

Лектура: **Татјана Б. Ефтимоска**

Превод од македонски на албански јазик**: Агон Исмаили**

Превод од македонски на англиски јазик: **Катерина Димишковска**

Ликовно-графичко обликување: **Полиестердеј ДООЕЛ, Скопје**

Печати: **Полиестердеј ДООЕЛ, Скопје**

Тираж: **150 примероци**

Скопје, 2026 година

Бесплатен/некомерцијален тираж

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

351:005.332.5:328.185(497.7)(076.2)

ДОКУМЕНТ за јавни политики за подобрување на користењето на информациите за вистинските сопственици во борбата против корупцијата / [автори Герман Филков ... и др. ; превод од македонски на албански јазик Агон Исмаили ; превод од македонски на англиски јазик Катерина Димишковска]. - Скопје : Центар за граѓански комуникации = Shkup : Qendra për Komunikime Qytetare = Skopje : Centre for Civil Communications, 2026. - 11, 11, 11 стр. ; 30 см

Текст на мак., алб. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Други автори: Сабина Факиќ, Павле Гацов, Александар Јанев. - Содржи и: Dokument politikash publike për përmirësimin e përdorimit të informacioneve lidhur me pronarët e vërtetë në luftën kundër korrupsionit / [autorë German Fillkov ... и др. ; përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe Agon Ismaili] ; Policy document improving Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption / [authors German Filkov ... и др. ; translation from Macedonian to English Katerina Dimishkovska]. - „Користење на податоците за вистинските сопственици за намалување на корупцијата“

ISBN 978-608-4974-58-1

1. Филков, Герман [автор] 2. Факиќ, Сабина [автор] 3. Гацов, Павле [автор] 4. Јанев, Александар [автор]
а) Јавни политики – Транспарентност – Борба против корупцијата – Македонија – Упатства

COBISS.MK-ID 69763077

Проектот „Користење на податоците за вистинските сопственици за намалување на корупцијата“ е поддржан од Владата на Швајцарија преку Цивика мобилитас. Мислењата кои се изразени овде не нужно ги одразуваат ставовите на Швајцарската влада, на Цивика мобилитас или на организациите што ја спроведуваат.

Содржина

Резиме 4

Утврдени проблеми 5

Цели на политиката 7

Препораки за политиката 8

Резиме

Транспарентноста на вистинските сопственици во фирмите е една од клучните алатки за борба против корупцијата. Во светот, долго време се знаеше за постоењето на т.н. шел, или празни компании кои, без познат сопственик и без вработени, си префрлаа меѓу себе огромни суми пари за фиктивни услуги, за да се затскрие трагата на овие пари, кои најчесто потекнуваа од црни и неоданочени бизниси. Но чашата ја прели обелоденувањето на разните документи, „Панамски“, „Рајски“, „Пандорини“, кои откриja дека стотици луѓе на јавни позиции ја злоупотребуваат својата положба во корист на компании што тие или нивни блиски лица тајно ги поседуваат и ги контролираат.

Тоа беше пресудниот момент кога светот се договори дека треба да се знае не само кој е пријавен како директор или сопственик на компаниите, туку кој всушност стои зад нив, кој ги контролира и има корист од компаниите. Така се дојде до вистинските сопственици. Многу земји формираа регистри на вистински сопственици на компаниите – односно на лицата кои, во крајна линија, ја поседуваат или ја контролираат компанијата или нејзиниот имот и средства, или кои имаат материјална корист од имотот/средствата на таа компанија.

Сепак, не се застана тука. Освен првичната идеја – да се спречи затскривањето на сопственоста во фирмите, остварувањето нелегални профити и финансирањето тероризам – обелоденувањето на вистинските сопственици во фирмите прерасна во алатка за спречување и на даночно затајување, злоупотреби во доделувањето јавни набавки, концесии и други јавни средства, во финансирањето политички партии и кампањи и сл.

Иако Северна Македонија има воспоставено Регистар на вистински сопственици од 2021 година, наодите од две неодамнешни анализи покажуваат дека (1) регистарот недоволно се користи, (2) отсуствуваат соодветна проверка и верификација на точноста на податоците, (3) регистарот не е поврзан со другите бази на податоци и (4) тој во голема мера е исклучен од антикорупциската практика во земјава, настрана од борбата против перењето пари и финансирањето тероризам.

Постојат значителни недоследности помеѓу податоците за вистинските сопственици и изјавите за имотот и интересите на јавните функционери, додека пречките за јавен пристап до Регистарот оневозможуваат ефективен надзор од страна на граѓаните, на медиумите и на граѓанските организации.

Овој документ за јавни политики ги преточува наодите од двете истражувачки анализи во конкретни, практични препораки, насочени кон подобрување на користењето на податоците за вистински сопственици за спречување, откривање и санкционирање на корупцијата и судирот на интереси на т.н. политички експонирани лица, односно на избраните и именуваните функционери. Дел од препораките значат промени во практиката, додека за одреден дел ќе треба да се направат помали промени во законските и во подзаконските акти на одредени институции. Како и да е, ниедна препорака не бара значајни промени, било во регулативата, било во работењето на вклучените институции. Документот ги зема предвид и спремноста и посветеноста на вклучените институции за промени, искажани на тематскиот форум за овие прашања одржан во јануари 2026 година, на кој клучните фактори во оваа област дискутираа за мерките и чекорите што можат и што се преземаат за натамошно користење на податоците за вистинските сопственици во борбата против корупцијата во земјава.

Утврдени проблеми

Во Северна Македонија, Регистарот на вистински сопственици е пуштен во употреба во јануари 2021 година, а податоците од него се достапни од април 2021 година наваму.

Анализата на користењето на податоците за вистинските сопственици во борбата против корупцијата во Северна Македонија, објавена во декември 2024[1] година, покажа дека надлежните институции во земјава, генерално, малку ги користат податоците за вистинските сопственици во насока на спречување, откривање и санкционирање на перењето пари и во борбата против тероризмот, а се чини дека воопшто не ги користат за други цели и за спречување на корупцијата, на криминалот и на злоупотребите во другите области. Забелешки за недоволното користење на податоците од Регистарот на вистински сопственици имаат и Европската Унија и ОЕЦД.

Истражувањето за откривање на евентуални судири на интереси и злоупотреба на моќ при јавни набавки кај политички експонираните лица, објавено во мај 2025 година[2], покажа значајни празнини и недоследности во пријавувањето сопственост и интереси на функционерите, што создаваат пречки и тешкотии на патот на откривањето на корупцијата.

Во истражувањето, преку Регистарот на вистински сопственици се откриени сопственишта во фирми на политички експонирани лица (градоначалници и министри) кои не ги пријавиле во изјавите за интереси доставени до Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК). Натаму, дел од фирмите кои се во сопственост на актуелни градоначалници и поранешни министри се јавуваат како носители на договори за јавни набавки, за концесии и на лиценци доделени од државни институции.

Неусогласеноста на податоците за бизнис-интересите на политички експонираните лица укажува на отсуство на соодветна проверка и верификација на точноста на податоците и во Регистарот на вистински сопственици, и во изјавите за интереси што избраните и именуваните лица ги доставуваат до ДКСК.

Со тоа што од јануари 2019 година наваму, во изјавите за имотната состојба и за интересите, функционерите треба да ги наведат само податоците за членовите на најтесното семејство со кое живеат во едно домаќинство, надвор од радарот остануваат трговските друштва во кои блиски лица на политички експонираните лица се сопственици, основачи, содружници, членови на собранието, на надзорниот одбор, на управниот одбор или на менаџмент, или се овластени лица во трговски друштва (државни и приватни). Ова го отежнува откривањето на судирот на интереси и злоупотребата на моќ при јавните набавки кај политички експонираните лица.

На овој начин, на граѓаните им е оневозможено активно да учествуваат во откривањето на евентуални судири на интереси и злоупотреба на моќ од страна на носителите на функции зашто Регистарот на вистински сопственици не е јавно отворен и за информациите во него се плаќа, а и податоците за бизнис-интересите на политички експонираните лица во јавно достапниот електронски систем на ДКСК се нецелосни.

1 Анализа на користењето на податоците за вистинските сопственици во борбата против корупцијата во Северна Македонија, Центар за граѓански комуникации, Скопје, декември 2024, достапна на следниот линк: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2024/12/analiza-na-koristeneto-na-podatoczite-za-vistinskite-sopstveniczi-vo-borbata-protiv-korupczijata-vo-severna-makedonija.pdf

2 Истражувањето за откривање на евентуални судири на интереси и злоупотреба на моќ при јавни набавки кај политички експонираните лица, Центар за граѓански комуникации, Скопје, мај 2025, достапно на следниот линк: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2025/05/dupki-i-nedoslednosti-vo-prijavuvaneto-sopstvenost-i-interesi.pdf

Овие анализи идентификуваат неколку системски слабости:

- Ограничен и скап пристап до податоците за вистинските сопственици, што го ограничува и јавниот надзор од страна на т.н. недржавни актери (граѓани, граѓански сектор, медиуми итн.).
- Минимална употреба на податоците за вистинските сопственици од институциите за борба против корупцијата, за спроведување на законот и за надзор, надвор од рамките на активностите за спречување перење пари и финансирање тероризам.
- Недостаток на систематска вкрстена проверка помеѓу податоците во изјавите за имот и интереси, податоците за склучени договори за јавни набавки и за концесии и податоците за избраните и именуваните лица.
- Значителни недоследности помеѓу податоците за вистинските сопственици и изјавите за интереси доставени до Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК).
- Слаби механизми за верификација и ограничени санкции за лажно или нецелосно известување за вистински сопственици.
- Отсуство на проактивна анализа на ризик со користење на податоците за вистински сопственици во секторите склони кон корупција.

Како резултат на сево тоа, Регистарот на вистински сопственици во голема мера претставува само формален механизам за усогласеност, а не оперативен инструмент за борба против корупцијата.

Цели на политиката

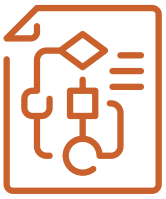
Главната цел на овој документ за политики е да се трансформираат податоците за вистинските сопственици од пасивен регистар во активно користена, веродостојна и интероперабилна алатка за борба против корупцијата.

Унапредувањето на законската рамка и на практиките на институциите треба да придонесат кон:

- Зголемување на транспарентноста и пристапот до податоците за вистински сопственици;
- Подобрување на точноста, верификацијата и одговорноста за податоците во Регистарот на вистински сопственици;
- Обезбедување системска институционална употреба на податоците од Регистарот на вистински сопственици во спречувањето и откривањето на корупцијата;
- Овозможување ефикасен јавен надзор од граѓаните, граѓанското општество и медиумите и
- Намалување на судирот на интереси, злоупотребите и ризиците од корупција во јавните набавки и во распределбата на јавните ресурси.

Со зајакнување на користењето на податоците од Регистарот на вистински сопственици директно ќе се поддржи и кредибилитетот во реформите на владеењето на правото.

Препораки за политиката

Врз основа на утврдените слабости во примената на податоците од Регистарот на вистински сопственици кај нас, особено во смисла на користење на овие податоци во борбата против корупцијата, како и врз основа на меѓународните стандарди и практики[3], дефинирани се следниве препораки за унапредување на политиката и практиката на користењето на податоците за вистинските сопственици.

1 **Проширување на опфатот на информациите за вистинските сопственици,** со што ќе се зголеми бројот на лица, а со тоа и на функционери, нивни блиски, како и вршители на сензитивни професии кои ќе треба да пријават директна и индиректна сопственост во правни лица.

Во оваа насока се препорачува:

- Определување понизок праг на индивидуална директна и индиректна сопственост на физичките лица од сегашните 25 %, кои се особено високи за земји како што е нашата;
- Групен опфат на прагот за утврдување на вистинската сопственост на поврзани лица во едно правно лице;
- Додефинирање на поимот „друг облик на контрола“, кој би опфатил и критериуми како менаџерски договори и други значајни исплати;
- Задолжителна проверка на сопственоста кога како вистински сопственик е запишан адвокат или овластен сметководител, односно лице кое врши професионална дејност во областа на даночно советување, правни, сметководствени, финансиски, ревизорски и други услуги.

2 **Подобрување на пристапот до податоците за вистинските сопственици и нивната транспарентност** за зголемен надворешен надзор врз податоците во Регистарот, рано откривање недоследности во податоците и спречување скриено сопственištво во фирми.

Во оваа насока се препорачува:

- Овозможување бесплатен, значително поевтин или друг соодветен пристап (до различно ниво и обем на информации) до податоците од регистарот на вистински сопственици за граѓаните, медиумите, граѓанските организации, приватниот сектор итн. барем за цели насочени кон борба против корупцијата, истражување и јавен интерес;
- Воспоставување законска категорија „легитимен јавен интерес“, што овозможува подобрен пристап до податоците од Регистарот на вистински сопственици во согласност со еволутивната и судската пракса на ЕУ;
- Овозможување пристап до податоци во голем обем и во машински читливи формати за поддршка на анализите и за мониторинг.

3 Рамките на ЕУ за борба против перење пари и против корупција; стандардите на OECD и FATF за транспарентност на вистинските сопственици; резолуциите на Обединетите нации кои произлегуваат од UNCAC кои нагласуваат ефикасно користење на податоците од Регистрите на вистински сопственици, како и обврските од Партнерството за отворена влада.

3 **Зајакнување на верификацијата и контролата на квалитетот на податоците** за поголема веродостојност на податоците и намалена злоупотреба на Регистарот.

Во оваа насока се препорачува:

- Воведување задолжителна верификација на податоците за вистинските сопственици, заснована врз претходна проценка на ризикот, со приоритет на субјектите со висок ризик (избрани и именувани лица, големи јавни изведувачи, концесионери и сл.);
- Воспоставување автоматизирани системи за т.н. црвени знамиња за откривање на недоследности, како што се чести промени на сопственоста, повторена употреба на истиот вистински сопственик во неповрзани фирми или несовпаѓања со други регистри;
- Применување ефикасни, пропорционални и одвраќачки санкции за лажни, нецелосни или застарени податоци за вистинските сопственици.

4 **Обезбедување задолжителна институционална употреба на податоците од Регистарот на вистински сопственици во борбата против корупцијата** за систематска, а не ad hoc употреба на податоците од Регистарот во спречувањето на корупцијата.

Во оваа насока се препорачува:

- Воведување експлицитни обврски за клучните институции (ДКСК, Биро за јавни набавки, Државен завод за ревизија, обвинителски служби) за консултирање и користење на податоците за вистински сопственици во релевантните процедури;
- Интегрирање на проверките на податоците за вистинските сопственици во:
  - проценките на судирот на интереси;
  - анализите на ризик во јавните набавки;
  - ревизиите и инспекциите и
  - истрагите поврзани со злоупотреба на службената должност.

5 **Меѓусебно поврзување на Регистарот на вистински сопственици со други, клучни, бази на податоци** за побрзо откривање непријавени интереси, скриена сопственост и високоризична поврзаност со јавни средства.

Во оваа насока се препорачува:

- Обезбедување техничка интероперабилност помеѓу Регистарот на вистински сопственици и:
  - системите за пријавување на имот и интереси на ДКСК;
  - регистрите на избрани и именувани лица;
  - базите на податоци за јавни набавки, концесии и субвенции;
  - регистрите на државна помош;
  - регистрите на донатори на политичките партии;
  - регистрите на правни субјекти;
  - Катастарот на недвижности;
  - Царината;
  - Трезорот, итн.
- Овозможување автоматско вкрстени проверки за откривање несовпаѓања помеѓу податоците за вистински сопственици и пријавените интереси на функционерите.

6 **Справување со ризиците и со судирот на интереси кај избраните и именуваните лица** за намалување на можноста функционерите да ги прикријат бизнис-интересите и да влијаат врз јавното трошење.

Во оваа насока се препорачува:

- Проширување на опфатот на блиски и поврзани лица за кои постои обврска да се пријавува имотната состојба и интересите;
- Унапредување на содржината и начинот на пополнување на изјавите за имотна состојба и интереси преку автоматско преземање од Централен регистар на називите и податоците за правните лица кои се пријавуваат, задолжително наведување на денот и месецот на раѓање на избраното и именуваното лице, како и на процентот на сопственоста и/или уделот што се пријавува;
- Проширување на обврските за објавување податоци за вистински сопственици и за задолжителна проверка на податоците за компаниите во сопственост на избрани и именувани лица и нивни блиски лица;
- Задолжително објавување на имињата на вистинските сопственици на фирмите што склучиле договор за јавна набавка, концесии и јавно-приватно партнерство.

7 **Институционализирање на проактивна анализа на ризици со користење податоци од Регистарот на вистински сопственици** за преминување од реактивни истраги кон превентивни антикорупциски акции.

Во оваа насока се препорачува:

- Развивање индикатори за ризик што ги комбинираат податоците за вистински сопственици со информациите за јавни набавки, концесии и субвенции;
- Годишни аналитички извештаи од надлежните институции за ризиците од корупција идентификувани преку податоците од Регистарот на вистински сопственици;
- Користење на наодите за подобрување на политиките и праксата.

8 **Овозможување мониторинг од страна на граѓанското општество, на медиумите и на граѓаните** за поширок систем за надзор и зголемена јавна доверба во напорите за борба против корупцијата.

Во оваа насока се препорачува:

- Препознавање на граѓанските организации и на истражувачките новинари како клучни корисници на податоците од Регистарот на вистински сопственици;
- Воспоставување механизми за повратни информации што им овозможуваат на надворешните корисници да пријавуваат сомнителни информации и неточности во податоците од регистарот;
- Обезбедување заштитни правни мерки за користење на информациите од Регистарот во јавен интерес.

PROJEKTI
Përdorimi i të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë për reduktimin e korrupsionit

DOKUMENT POLITIKASH PUBLIKE

për përmirësimin e përdorimit
të informacioneve
lidhur me pronarët e vërtetë
në luftën kundër korrupsionit

Titulli i botimit:
Dokument politikash publike për përmirësimin e përdorimit të informacioneve lidhur me pronarët e vërtetë në luftën kundër korrupsionit

Botuesi: **Qendra për Komunikime Qytetare, Shkup**

Redaktor: **German Fillkov**

Autorë: **German Fillkov, Sabina Fakiq, Pavle Gacov dhe Aleksandar Janev**

Përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe: **Agon Ismaili**

Art dhe dizajn grafik: **Poliesterdej SHPKPV, Shkup**

Shtypi: **Poliesterdej SHPKPV, Shkup**

Tirazhi: **150 kopje**

Shkup, 2026

Qarkullim i lirë/jo-komercial

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

351:005.332.5:328.185(497.7)(076.2)

ДОКУМЕНТ за јавни политики за подобрување на користењето на информациите за вистинските сопственици во борбата против корупцијата / [автори Герман Филков ... и др. ; превод од македонски на албански јазик Агон Исмаили ; превод од македонски на англиски јазик Катерина Димишковска]. - Скопје : Центар за граѓански комуникации = Shkup : Qendra për Komunikime Qytetare = Skopje : Centre for Civil Communications, 2026. - 11, 11, 11 стр. ; 30 см

Текст на мак., алб. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Други автори: Сабина Факиќ, Павле Гацов, Александар Јанев. - Содржи и: Dokument politikash publike për përmirësimin e përdorimit të informacioneve lidhur me pronarët e vërtetë në luftën kundër korrupsionit / [autorë German Fillkov ... и др. ; përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe Agon Ismaili] ; Policy document improving Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption / [authors German Filkov ... и др. ; translation from Macedonian to English Katerina Dimishkovska]. - „Користење на податоците за вистинските сопственици за намалување на корупцијата“

ISBN 978-608-4974-58-1

1. Филков, Герман [автор] 2. Факиќ, Сабина [автор] 3. Гацов, Павле [автор] 4. Јанев, Александар [автор]
а) Јавни политики – Транспарентност – Борба против корупцијата – Македонија – Упатства

COBISS.MK-ID 69763077

Projekti “Përdorimi i të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë për reduktimin e korrupsionit” është i përkrahur nga Qeveria e Zvicrës përmes Civica Mobilitas. Mendimet e shprehura këtu nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht qëndrimet e Qeverisë Zvicerane, Civica Mobilitas ose organizatave që marrin pjesë në procesin e zbatimit.

Përmbajtja

Përmbledhje 4

Problemet e identifikuara 5

Objektivat e politikës 7

Rekomandimet për politikat 8

Përmbledhje

Transparenca e pronarëve të vërtetë të kompanive është një nga veglat kryesore në luftën kundër korrupsionit. Në botë, prej kohësh dihet për ekzistencën e të ashtuquajturave kompani guaskë, ose kompani boshe që, pa një pronar të regjistruar për publikun dhe pa punonjës, transferonin shuma të mëdha parash midis tyre për shërbime fiktive, me qëllim fshehjen e gjurmës së këtyre parave, të cilat në të shumtën e rasteve buronin nga biznese të zeza dhe të pataksuara. Por kupa u derdh me zbulimin e dokumenteve të ndryshme, "Panama", "Parajsa", "Pandorini", me të cilat është bërë publike se qindra njerëz në pozicione publike abuzojnë me postin e tyre në dobi të kompanive, të cilat janë nën zotërim të tyre ose fshehurazi kontrollohen nga ata ose njerëz të afërt me to.

Ky ishte momenti vendimtar kur bota ra dakord se është e nevojshme të dihej jo vetëm se kush është i regjistruar si drejtor ose pronar i kompanive, por edhe kush qëndron në të vërtetë pas tyre, kush i kontrollon ato dhe kush përfiton prej tyre. Kjo çoi në identifikimin e pronarëve të vërtetë. Shumë vende kanë krijuar regjistra të pronarëve të vërtetë të kompanive - domethënë, personat që në realitet zotërojnë ose kontrollojnë kompaninë ose pronat dhe mjetet e kompanisë përkatëse, ose personat që kanë ndonjë përfitim material nga pronat/mjetet e asaj kompanie.

Megjithatë, kjo nuk përfundoi me kaq. Përveç idesë fillestare - për t'u parandaluar fshehja e pronësisë në kompanitë, realizimi i fitimeve të paligjshme dhe financimi i terrorizmit - zbulimi i pronarëve të vërtetë të kompanive është shndërruar gjithashtu në një vegël për parandalimin e evazionit fiskal, abuzimeve në ndarjen e prokurimeve publike, koncesioneve dhe fondeve të tjera publike, në financimin e partive politike dhe fushatave, etj.

Edhe pse Maqedonia e Veriut ka themeluar një Regjistër të Pronarëve të Vërtetë që nga viti 2021, gjetjet nga dy analiza të fundit tregojnë se (1) regjistri nuk shfrytëzohet sa duhet, (2) mungon kontrolli dhe verifikimi i duhur i saktësisë së të dhënave, (3) regjistri nuk është i lidhur me bazat e tjera të të dhënave dhe (4) regjistri është kryesisht i shkëputur nga praktikat e antikorrupsionit në vend, pa e përfshirë këtu luftën kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Ka mospërputhje të konsiderueshme midis të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë dhe deklaratave mbi pasuritë dhe interesat e zyrtarëve publikë, ndërsa pengesat për qasjen e publikut te Regjistri pengojnë mbikëqyrjen efektive që mund të zhvillohet nga qytetarët, mediat dhe organizatat e shoqërisë civile.

Ky dokument për politika publike përkthen gjetjet nga dy analizat kërkimore në rekomandime konkrete dhe praktike që synojnë përmirësimin e përdorimit të të dhënave lidhur me pronësinë e vërtetë për të parandaluar, zbuluar dhe sanksionuar korrupsionin dhe konfliktet e interesave të të ashtuquajturve persona politikisht të ekspozuar, përkatësisht personat e zgjedhur dhe të emëruar. Disa nga rekomandimet nënkuptojnë ndryshime në praktikën, ndërsa për disa prej tyre do të duhet të bëhen ndryshime të vogla në aktet ligjore dhe nënligjore të disa institucioneve. Megjithatë, asnjë nga rekomandimet nuk nënkupton ndryshime të konsiderueshme, qoftë në rregulloren apo në punën e institucioneve relevante. Ky dokument gjithashtu i merr parasysh gatishmërinë dhe angazhimin e institucioneve të përfshira për të bërë ndryshime, që janë demonstruar në forumin tematik mbi këto çështje, i mbajtur në janar të vitit 2026, e në të cilin aktorët kryesorë në këtë fushë i diskutuan masat dhe hapat që mund të ndërmerren dhe po ndërmerren për përdorimin e mëtejmë të të dhënave lidhur me pronësinë e vërtetë në luftën kundër korrupsionit në vend.

Problemet e identifikuara

Në Maqedoninë e Veriut, Regjistri i Pronarëve të Vërtetë është lëshuar në përdorim në janar të vitit 2021 dhe të dhënat prej tij kanë qenë të disponueshme që nga prilli i vitit 2021.

Analiza mbi përdorimin e të dhënave lidhur me pronësinë e vërtetë në luftën kundër korrupsionit në Maqedoninë e Veriut, e publikuar në dhjetor 2024[1], nxori në pah faktin se institucionet kompetente në shtetin tonë, në përgjithësi, pak i përdorin të dhënat lidhur me pronarët e vërtetë në drejtim të parandalimit, zbulimit dhe sanksionimit të pastrimit të parave dhe në luftën kundër terrorizmit, ndërkaq duket sikur nuk i përdorin fare për qëllime të tjera si dhe për parandalimin e korrupsionit, krimit dhe abuzimeve në fushat e tjera. Bashkimi Evropian dhe OECD-ja kanë bërë gjithashtu komente dhe vërejtje për sa i përket përdorimit të pamjaftueshëm të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë.

Hulumtimi mbi zbulimin e rasteve potenciale të konfliktit të interesave dhe abuzimit me pushtetin në prokurimet publike tek personat e ekspozuar politikisht, i publikuar në maj 2025[2], nxori në pah boshllëqe dhe mospërputhje të konsiderueshme në deklarimin e pronësisë dhe interesave të zyrtarëve, të cilat krijojnë pengesa dhe vështirësi në rrugën drejt zbulimit të korrupsionit.

Në këtë hulumtim, përmes Regjistrit të Pronarëve të Vërtetë, janë zbuluar raste pronësie mbi kompani të caktuara që u përkasin personave të ekspozuar politikisht (kryetarë komunash dhe ministra), të cilët nuk i kishin deklaruar ato në deklaratat e interesit të paraqitura në Komisionin Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK). Për më tepër, disa nga kompanitë në pronësi të kryetarëve aktualë të komunave dhe ish-ministrave shfaqen si bartës të kontratave të prokurimeve publike, koncesioneve dhe licencave që janë ndarë nga institucionet shtetërore.

Mospërputhja e të dhënave lidhur me interesat afariste të personave politikisht të ekspozuar sugjeron në mungesën e kontrollit dhe verifikimit adekuat të saktësisë së të dhënave si në Regjistrin e Pronarëve të Vërtetë ashtu edhe në deklaratat e interesit që personat e zgjedhur dhe të emëruar ia paraqesin KSHPK-së.

Duke e pasur parasysh se nga janari i vitit 2019, në deklaratat e pasurisë dhe interesave, zyrtarët duhet t'i regjistrojnë vetëm të dhënat mbi anëtarët e familjes së ngushtë me të cilët jetojnë në të njëjtën familje, jashtë radarit mbeten shoqëritë tregtare në të cilat persona të afërt të personave të ekspozuar politikisht janë pronarë, themelues, partnerë, anëtarë të asamblesë, të bordit mbikëqyrës, të bordit të drejtorëve ose të menaxhmentit, ose janë persona të autorizuar në shoqëri tregtare (shtetërore dhe private). Kjo e bën të vështirë detektimin e konflikteve të interesave dhe abuzimit të pushtetit në prokurimet publike nga personat e ekspozuar politikisht.

Në këtë mënyrë, qytetarët pengohen që aktivisht të marrin pjesë në detektimin e rasteve potenciale të konflikteve të interesit dhe abuzimit të pushtetit nga bartësit e funksioneve, sepse Regjistri i Pronarëve të Vërtetë nuk është i hapur publikisht dhe informacionet në të janë me pagesë, ndërsa të dhënat në lidhje me interesat afariste të personave të ekspozuar politikisht në sistemin elektronik të KSPK-së të disponueshëm për publikun nuk janë të plota.

1 Analizë mbi përdorimin e të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë në luftën kundër korrupsionit në Maqedoninë e Veriut, Qendra për Komunikime Qytetare, Shkup, dhjetor 2024, mund ta gjeni në linkun e mëposhtëm: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2024/12/analiza-na-koristeneto-na-podatoczite-za-vistinskite-sopstveniczi-vo-borbata-protiv-korupczijata-vo-severna-makedonija.pdf

2 Hulumtim mbi detektimin e rasteve potenciale të konflikteve të interesit dhe abuzimit të pushtetit në prokurimet publike nga personat e ekspozuar politikisht, Qendra për Komunikime Qytetare, Shkup, maj 2025, mund ta gjeni në linkun e mëposhtëm: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2025/05/dupki-i-nedoslednosti-vo-prijavuvaneto-sopstvenost-i-interesi.pdf

Këto analiza identifikojnë disa dobësi sistemike:

- Qasje e kufizuar dhe e kushtueshme tek të dhënat lidhur me pronarët e vërtetë, gjë që kufizon gjithashtu mbikëqyrjen publike nga të ashtuquajturit aktorë jo-shtetërorë (qytetarët, sektori civil, mediat, etj.).
- Përdorim minimal i të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë nga institucionet për luftë kundër korrupsionit, për zbatimin e ligjit dhe mbikëqyrjes, pa i nënkuptuar këtu aktivitetet kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.
- Mungesë e verifikimit sistematik të të dhënave në deklaratat e pasurisë dhe interesave, të dhënave mbi kontratat për prokurime publike dhe koncesionet e lidhura, si dhe të dhënave lidhur me personat e zgjedhur dhe të emëruar.
- Diskrepanca të konsiderueshme midis të dhënave për pronarët e vërtetë dhe deklaratave të interesave të paraqitura në Komisionin Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit (KSHPK).
- Mekanizma të dobët verifikimi dhe sanksione të kufizuara për raportim të rremë ose të paplotë lidhur me pronarët e vërtetë.
- Mungesë e analizës proaktive mbi rreziqet duke përdorur të dhëna lidhur me pronarët e vërtetë në sektorët me rrezik të madh për korrupsion.

Si rezultat i gjithë kësaj, Regjistri i Pronarëve të Vërtetë është kryesisht vetëm një mekanizëm formal konformiteti, e jo një instrument operativ për të luftuar korrupsionin.

Objektivat e politikës

Objektivi kryesor i këtij dokumenti politikash është transformimi i të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë nga një regjistër pasiv në një mjet aktivisht të përdorur, të besueshëm dhe të ndërveprueshëm për ta luftuar korrupsionin.

Përmirësimi i kuadrit ligjor dhe praktikave institucionale duhet të kontribuojë në drejtim të:

- Rritjes së transparencës dhe qasjes tek të dhënat lidhur me pronarët e vërtetë;
- Përmirësimit të saktësisë, verifikimit dhe përgjegjshmërisë për të dhënat në Regjistrin e Pronarëve të Vërtetë;
- Sigurimit të përdorimit sistematik institucional të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë për parandalimin dhe detektimin e korrupsionit;
- Mundësimit të mbikëqyrjes efektive publike nga qytetarët, shoqëria civile dhe mediat, si dhe
- Minimizimit të konflikteve të interesit, abuzimeve dhe rreziqeve për korrupsion në prokurimet publike dhe shpërndarjen e resurseve publike.

Me forcimin e përdorimit të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë do të gjenerohet mbështetje e drejtpërdrejtë edhe e besueshmërisë në reformat e sundimit të ligjit.

Rekomandime për politikat

Bazuar në dobësitë e identifikuara në aplikimin e të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë në vendin tonë, veçanërisht në aspektin e përdorimit të këtyre të dhënave në luftën kundër korrupsionit, si dhe bazuar në standardet dhe praktikat ndërkombëtare[3], janë përcaktuar rekomandimet e mëposhtme për avancimin e politikës dhe praktikës së përdorimit të të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë.

1 **Zgjerimi i përfshirjes së informacioneve lidhur me pronarët e vërtetë,** me çka do të rritet numri i personave, ndërkaq me këtë edhe numri i zyrtarëve, personave të afërm me to, si dhe numri i ushtruesve të profesioneve/funksioneve të ndjeshme, të cilët do të duhet të deklarojnë pronësinë e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë në personat juridikë.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Të vendoset një prag më i ulët për pronësinë individuale të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë në personat fizikë nga pragu aktual që është 25%, ndërkaq i cili është veçanërisht i lartë për vendet siç është vendi jonë;
- Mbulim grupor i pragut për verifikimin e pronësisë së vërtetë të personave të lidhur në një person të vetëm juridik;
- Përcaktimi i mëtejshëm i nocionit "formë tjetër kontrolli", që do të përfshinte edhe kritere të tilla si kontratat e menaxhimit dhe pagesa të tjera të rëndësishme;
- Verifikimi i detyrueshëm i pronësisë kur pronari i vërtetë është ndonjë avokat i regjistruar ose kontabilist i çertifikuar, domethënë person që kryen aktivitete profesionale në fushën e konsulencës tatimore, shërbimeve ligjore, shërbimeve të kontabilitetit, financiare, të auditimit si dhe të shërbimeve të tjera.

2 **Përmirësimi i aksesit tek të dhënat lidhur me pronësinë e vërtetë dhe transparenca e tyre** për një mbikëqyrje të jashtme më të madhe mbi të dhënat në Regjistrin, detektimin e hershëm të diskrepancave tek të dhënat dhe parandalimin e pronësisë së fshehur në kompanitë.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Të sigurohet akses falas, akses me kosto dukshëm më të ulët ose të përshtatshme (deri në nivele dhe shkallë të ndryshme informacionesh) tek të dhënat nga regjistri i pronarëve të vërtetë për qytetarët, mediat, organizatat e shoqërisë civile, sektorin privat etj., të paktën për qëllime që kanë në fokus luftimin e korrupsionit, hulumtimet dhe interesin publik;
- Instalim i një kategorie ligjore të "interesit legjitim publik", e cila lejon akses të përmirësuar tek të dhënat nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë në përputhje me praktikën evoluese dhe juridike të BE-së;
- Mundësimi i aksesit tek të dhënat në shkallë të gjerë, në formate të lexueshme nga makinat me qëllim të përkrahjes së analizave dhe monitorimit.

3 Kornizat e BE-së kundër Pastrimit të Parave dhe Korrupsionit; standardet e OECD-së dhe FATF-së mbi transparencën e pronarëve të vërtetë; rezolutat e Kombeve të Bashkuara që burojnë nga UNCAC të cilat theksojnë përdorimin efektiv të të dhënave nga Regjistrat e Pronarëve të Vërtetë, si dhe angazhimet e Partneritetit për Qeverisje të Hapur.

3 **Forcimi i verifikimit të të dhënave dhe kontrollit të cilësisë së të dhënave** për besueshmëri më të madhe të të dhënave dhe minimizim të keqpërdorimit të Regjistrit.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Instalim i verifikimit të detyrueshëm të të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë, bazuar në një vlerësim paraprak mbi rreziqet, duke u dhënë prioritet subjekteve me rrezik të lartë (persona të zgjedhur dhe të emëruar, kontraktorë të mëdhenj publikë, koncesionarë, etj.);
- Vendosje e sistemeve automatike për të ashtuquajturit flamuj të kuq që synojnë t'i detektojnë mospërputhjet, siç janë ndryshimet e shpeshta të pronësisë, përdorimi i përsëritur i të njëjtit pronar të vërtetë në kompani që nuk janë të lidhura ose mospërputhjet me regjistrat e tjerë;
- Zbatimi i sanksioneve efektive, proporcionale dhe me efekt sprapsës në rastet e dhënies së të dhënave të rreme, të paplota ose të vjetruara lidhur me pronarët e vërtetë.

4 **Sigurimi i përdorimit të detyrueshëm institucional të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë në luftën kundër korrupsionit** për përdorim sistematik, jo 'ad hoc', të të dhënave nga Regjistri në aktivitetet për parandalimin e korrupsionit.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Instalim i detyrimeve të qarta për institucionet kryesore (KSHPK, Byroja për Prokurime Publike, Enti Shtetëror i Revizionit, administratat e prokurorive) për konsultime dhe për t'i përdorur të dhënat lidhur me pronarët e vërtetë në procedurat përkatëse;
- Integrim i verifikimeve të të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë në:
  - vlerësimet e konfliktit të interesave;
  - analizat e rreziqeve në prokurimet publike;
  - auditimet dhe inspektimet dhe
  - hetimet lidhur me shpërdorimn e detyrës zyrtare.

5. Ndërlidhje e Regjistrit të Pronarëve të Vërtetë me bazat e të dhënave të tjera kryesore me qëllim të detektimit më të shpejtë të interesave të padeklaruara, pronësisë së fshehur dhe lidhjeve me rrezik të lartë me fondet publike.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Sigurimi i ndërveprimit teknik midis Regjistrit të Pronarëve të Vërtetë dhe:
  - sistemeve të KSHPK-së për deklarimin e pronës dhe interesave;
  - regjistrave të personave të zgjedhur dhe të emëruar;
  - bazave të të dhënave për prokurimet publike, koncesionet dhe subvencionet;
  - regjistrave për ndihmë shtetërore;
  - regjistrave të donatorëve të partive politike;
  - regjistrave të personave juridikë;
  - Kadastrës së Pasurive të Paluajtshme;
  - Administratës së Doganave;
  - Thesarit, etj.
- Mundësimi i verifikimeve automatike sistematike për të zbuluar mospërputhjet midis të dhënave të pronësisë përfituese dhe interesave të deklaruara të zyrtarëve.

6. Menaxhimi i rreziqeve dhe konfliktit të interesave midis personave të zgjedhur dhe të emëruar me qëllim që të zvogëlohet mundësia e zyrtarëve për të mos i deklaruar interesat afariste dhe për të pasur ndikim në shpenzimet publike.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Zgjerimi i përfshirjes së personave të afërt dhe të cilët janë në lidhje, ndërsa për të cilët ekziston detyrimi për t'i deklaruar pasuritë dhe interesat;
- Përmirësimi i përmbajtjes dhe mënyrës së plotësimit të deklaratave të pasurisë dhe interesave nëpërmjet shkarkimit automatik nga Regjistri Qendror të titujve dhe të dhënave për personat juridikë që deklarohen, duke e cekur detyrimisht ditën dhe muajin e lindjes së personit të zgjedhur dhe të emëruar, si dhe përqindjen e pronësisë dhe/ose aksioneve që deklarohet;
- Zgjerimi i detyrimeve për publikimin e të dhënave lidhur me pronarët e vërtetë dhe për verifikimin e detyrueshëm të të dhënave për kompanitë në pronësi të personave të zgjedhur dhe të emëruar dhe bashkëpunëtorëve të tyre të afërt;
- Publikimi i detyrueshëm i emrave të pronarëve të vërtetë të kompanive që kanë lidhur kontrata prokurimi publik, koncesione dhe partneritete publik-private.

7 **Institucionalizimi i analizës proaktive të rrezikut duke përdorur të dhëna nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë** për kalimin nga hetimet reaktive në veprime parandaluese kundër korrupsionit.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Zhvillimi i treguesve të rrezikut që i kombinojnë të dhënat lidhur me pronarët e vërtetë me informacionet për prokurimet publik, koncesionet dhe subvencionet;
- Raportet analitike vjetore nga institucionet kompetente mbi rreziqet për korrupsion që janë identifikuar nëpërmjet të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë;
- Përdorimi i gjetjeve për përmirësimin e politikave dhe praktikave.

8 **Të mundësohet monitorim nga shoqëria civile, mediat dhe qytetarët** për një sistem më të gjerë të mbikëqyrjes dhe besim publik më të madh në përpjekjet për luftë kundër korrupsionit.

Në këtë drejtim, rekomandimi është:

- Njohje e organizatave të shoqërisë civile dhe gazetarëve investigativë si përdorues kryesorë të të dhënave nga Regjistri i Pronarëve të Vërtetë;
- Vendosje e mekanizmave për informacione kthyese që u lejojnë përdoruesve të jashtëm të raportojnë informacione të dyshimta dhe pasaktësi në të dhënat e regjistrit;
- Sigurim i masave ligjore mbrojtëse për përdorimin e informacioneve nga Regjistri në interes të publikut.

PROJECT
Using Beneficial Ownership Data to Reduce Corruption

POLICY DOCUMENT

Improving Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption

Title:
Policy Document on Improving Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption

Publisher: **Centre for Civil Communications, Skopje**

Editor: **German Filkov**

Authors: **German Filkov, Sabina Fakikj, Pavle Gacov and Aleksandar Janev**

Proofreading: **Tatjana B. Eftimoska**

Translation from Macedonian to English: **Katerina Dimishkovska**

Graphic design: **Polyesterday DOOEL, Skopje**

Print: **Polyesterday DOOEL, Skopje**

Circulation: **150 copies**

Skopje, 2026

Free/non-commercial circulation

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

351:005.332.5:328.185(497.7)(076.2)

ДОКУМЕНТ за јавни политики за подобрување на користењето на информациите за вистинските сопственици во борбата против корупцијата / [автори Герман Филков ... и др. ; превод од македонски на албански јазик Агон Исмаили ; превод од македонски на англиски јазик Катерина Димишковска]. - Скопје : Центар за граѓански комуникации = Shkup : Qendra për Komunikime Qytetare = Skopje : Centre for Civil Communications, 2026. - 11, 11, 11 стр. ; 30 см

Текст на мак., алб. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Други автори: Сабина Факиќ, Павле Гацов, Александар Јанев. - Содржи и: Dokument politikash publike për përmirësimin e përdorimit të informacioneve lidhur me pronarët e vërtetë në luftën kundër korrupsionit / [autorë German Fillkov ... и др. ; përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe Agon Ismaili] ; Policy document improving Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption / [authors German Filkov ... и др. ; translation from Macedonian to English Katerina Dimishkovska]. - „Користење на податоците за вистинските сопственици за намалување на корупцијата“

ISBN 978-608-4974-58-1

1. Филков, Герман [автор] 2. Факиќ, Сабина [автор] 3. Гацов, Павле [автор] 4. Јанев, Александар [автор]
а) Јавни политики – Транспарентност – Борба против корупцијата – Македонија – Упатства

COBISS.MK-ID 69763077

The project “Using Beneficial Ownership Data to Reduce Corruption” is supported by the Swiss Government through Civica Mobilitas. Opinions expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the Swiss Government, Civica Mobilitas or the implementing organizations.

Table of Content

Summary 4

Identified Problems 5

Policy Objectives 7

Policy Recommendations 8

Summary

Transparency of beneficial ownership data is one of key anticorruption tools. Across the world, existence of so-called shell companies, without known ownership and without any employees, transferring enormous sums of money among them for fictitious service to hide traces of proceeds most often originating from black or untaxed businesses, was broadly known for a long period of time. However, the last straw that broke the camel's back came about with document releases known as "Panama Papers", "Paradise Papers" and "Pandora Papers" disclosing that hundreds of people holding public office have abused their position to the benefit of companies secretly owned or controlled by them or people close to them.

That was the turning point for the world to agree that there must be public knowledge not only of persons registered as company managers or owners, but also of those who actually hide behind them, those who control or benefit from these companies. That effort resulted in definition of the concept of beneficial ownership. Many countries have formed registries of beneficial ownership, i.e. registries of persons who ultimately own or control companies and their assets and funds or persons who enjoy material benefits from the company's assets/funds.

But the effort did not stop at that. In addition to the initial idea of preventing hidden company ownership, accumulation of illegal proceedings and financing terrorism, disclosure of beneficial ownership has evolved into practical tool for prevention of tax evasion, abuse of public procurement award, concessions and other public funds, financing of political parties and campaigns, and the like.

While Nørth Macedonia has established a Registry of Beneficial Ownership since 2021, findings presented in the two recent analyses show that (1) registry data are not sufficiently used; (2) there are no adequate checks and data verification processes in place; (3) the registry is not connected to other databases; and (4) to large extent, the registry is excluded from anticorruption practices in the country, except in the context of combating money laundering and financing terrorism.

There are significant inconsistencies between beneficial ownership data and asset and interest declarations deposited by public officials, while barriers related to public access to the registry prevent any effective oversight by citizens, the media and civil society organizations.

This policy paper translates findings from both research analyses into specific practical recommendations aimed at improving use of beneficial ownership data to prevent, disclose and sanction corruption and conflict of interests on the part of so-called politically prominent individuals, i.e. elected and appointed officials. Some recommendations imply changes to relevant practices, while others necessitate minor interventions to primary and secondary legislation at particular institutions. Be that as it may, not a single recommendation requires changes of significant scope, be it in terms of regulation or operation by the institutions involved. Moreover, the paper takes into account preparedness and commitment of involved institutions to pursue such changes, as expressed on the thematic forum organized around these issues in January 2026, where key factors in this area discussed measures and steps that could and are implemented to ensure further use of beneficial ownership data in combating corruption in the country.

Identified Problems

In Nørth Macedonia, the Registry of Beneficial Ownership was put into operation in January 2021 and data contained therein are available since April 2021.

The analysis on using beneficial ownership data to reduce corruption in Nørth Macedonia, published in December 2024[1] showed that, in general, competent institutions in the country rarely use beneficial ownership data to prevent, detect and sanction money laundering and fight terrorism, and it seems that these data are not used for other purposes and for preventing corruption, crime and abuses in other areas. Both the European Union and OECD have noted insufficient use of data contained in the Registry of Beneficial Ownership.

The research for detecting possible conflict of interests and abuse of power in public procurement among politically prominent individuals, published in May 2025[2], showed significant gaps and inconsistencies in reporting business ownership and interest by public office holders, which create barriers and difficulties on the road to detecting corruption.

In the research paper, analysis of data contained in the Registry of Beneficial Ownership detected company ownership by politically prominent individuals (mayor and ministers) which had not been reported in their interests declarations submitted to the State Commission for Prevention of Corruption (SCPC). Furthermore, some companies owned by current mayors and former ministers appeared as holders of public procurement contracts, concessions and licenses awarded by state institutions.

Nøn-alignment of data on business interests of politically prominent individuals indicates to absence of adequate checks and verification of accuracy of data contained both in the Registry of Beneficial Ownership and asset and interest declarations submitted by elected and appointed officials to SCPC.

Given the fact that, starting from January 2019, asset and interest declarations of public officials require enlistment only for members of their close family who live in the same household, leaves outside the radar companies where persons close to politically prominent individuals appear as owners, founders, trustees, members of assemblies, supervision and management boards or management structures or act as authorized persons of companies (state-owned or private). This further complicates detection of conflict of interests and abuse of power in public procurement among politically prominent individuals.

In that, the citizens are prevented active engagement in detecting possible conflict of interests and abuse of power by public office holders because the Registry of Beneficial Ownership is not open to the public and access thereto is subject to payment of fees, while data on business interests of politically prominent individuals made available in SCPC's electronic system are incomplete.

1 Analysis on Use of Beneficial Ownership Data to Combat Corruption in North Macedonia, Center for Civil Communications, Skopje, December 2024, available at: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2024/12/analiza-na-koristeneto-na-podatoczite-za-vistinskite-sopstveniczi-vo-borbata-protiv-korupczijata-vo-severna-makedonija.pdf

2 Research for Detecting Possible Conflict of Interests and Abuse of Power in Public Procurement among Politically Prominent Individuals, Centre for Civil Communications, Skopje, May 2025, available at: https://www.ccc.org.mk/wp-content/uploads/2025/05/dupki-i-nedoslednosti-vo-prijavuvaneto-sopstvenost-i-interesi.pdf

Both research analyses identified several systemic weaknesses:

- Limited and expensive access to beneficial ownership data, which restricts public oversight by the so-called non-state actors (citizens, civil society, the media, etc.).
- Minimal use of beneficial ownership data by institutions tasked with anticorruption, law enforcement and oversight, beyond the purview of activities aimed at preventing money laundering and financing terrorism.
- Lack of systemic cross-referencing and verification of data contained in asset and interest declarations, data on public procurement and concession awards with data on elected and appointed officials.
- Significant inconsistencies between beneficial ownership data and asset and interest declarations submitted to the State Commission for Prevention of Corruption (SCPC).
- Poor data verification mechanisms and limited sanctions for false or incomplete reporting on beneficial ownership.
- Absence of proactive risk analyses using beneficial ownership data in sectors liable to corruption.

As a result of all above, to great extent, the Registry of Beneficial Ownership remains only a formal mechanism for alignment, but not an operational instrument for combating corruption.

Policy Objectives

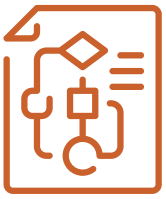
The main objective of this policy paper is to transform beneficial ownership data from a passive registry into an actively used, reliable and interoperable anticorruption tool.

Improvements to the legislation and practices at the institutions should contribute to:

- increased transparency and access to beneficial ownership data;
- improved accuracy, verification and accountability of data from the Registry of Beneficial Ownership;
- enabled systemic and institutional use of data from the Registry of Beneficial Ownership in prevention and detection of corruption;
- enabled efficient public oversight by the citizens, civil society and the media; and
- reduced conflict of interests, abuses and corruption risks in public procurement and allocation of public resources.

Strengthened use of data contained in the Registry of Beneficial Ownership will directly support the credibility of reforms in the area of the rule of law.

Policy Recommendations

Based on the weaknesses identified in respect to use of data contained in the Registry of Beneficial Ownership in our country, especially in terms of using these data as part of anticorruption actions, as well as based on the international standards and practices[3], a set of recommendations are defined and aimed at improving the policy and practice on using beneficial ownership data.

1 **Expanding the coverage of beneficial ownership data t**hat would increase the number of persons covered, and consequently the number of public officials, their close relatives and holders of sensitive professions who will be obliged to report direct or indirect ownership in legal entities.

In this respect, it is recommended:

- To determine a lower threshold for individual direct and indirect ownership by natural persons from the current threshold of 25%, which is especially high for countries like ours;
- To introduce group coverage under the threshold for determining beneficial ownership of related persons within a legal entity;
- To further define the notion of "other form of control", which would also cover criteria such as management contract and other significant payments;
- To mandate ownership checks when persons enlisted as beneficial owners are attorneys-at-law or chartered accountants, i.e. persons performing professional activity in the field of taxation counselling, legal counselling, accounting, financing, accounting and other services.

2 **Improving access to beneficial ownership data and transparency thereof** to increase external oversight of data contained in the registry, ensure early detection of inconsistencies and prevent hidden ownership of companies.

In this respect, it is recommended:

- To provide free-of-charge, much cheaper or other appropriate access (to different level and scope) to data from the Registry of Beneficial Ownership for citizens, the media, civil society organizations, private sector entities, etc., at least for anticorruption, research and public interest purposes;
- To establish a law-stipulated category called "legitimate public interest", which would enable improved access to data from the Registry of Beneficial Ownership in compliance with the EU's evolving and court practices;
- To enable access to large scope of data in machine-readable format to support analyses and monitoring efforts.

3 EU framework on combating money laundering and anticorruption; OECD and FATF standards on transparency of beneficial ownership; UN Resolutions arising from UNCAC and emphasize efficient use of data from Registries of Beneficial Ownership, as well as commitments under the Open Government Partnership.

3 **Strengthening verification and quality control of data** to ensure greater reliability of data and to reduce abuse of the registry.

In this respect, it is recommended:

- To introduce mandatory verification of beneficial ownership data, based on previously conducted risk assessment, with priority assigned to high-risk subjects (elected and appointed officials, big public contractors, concessioners and the like);
- To establish automated systems of so-called red flags for identification of inconsistencies, such as frequent changes to ownership rights, repeated use of same beneficial owner in unrelated companies or discrepancies with other registries;
- To apply efficient, proportional and deterring sanctions for false, incomplete or obsolete data reporting on beneficial ownership.

4 **Mandatory institutional use of data from the Registry of Beneficial Ownership in anticorruption efforts** to ensure systemic, not ad hoc use of registry data for the purpose of preventing corruption.

In this respect, it is recommended:

- To introduce an explicit obligation for key institutions (SCPC, Burau of Public Procurement, State Audit Office, prosecution services) to consult and use beneficial ownership data in their respective procedures;
- To integrate checks of beneficial ownership data in:
  - assessment of conflict of interests;
  - risk analyses conducted as part of public procurement;
  - audits and inspections; and
  - investigations related to abuse of public office.

5 **Interconnecting the Registry of Beneficial Ownership with other key databases** for the purpose of faster identification of unreported interests, hidden ownership and high-risk connection to public funds.

In this respect, it is recommended:

- To ensure technical interoperability of the Registry of Beneficial Ownership and:
  - SCPC's systems on asset and interest declarations;
  - registries of elected and appointed officials;
  - databases on public procurement, concessions and subsidies;
  - state aid registries;
  - registries of donors to political parties;
  - registries of legal entities;
  - real estate cadastre;
  - customs administration;
  - treasury; etc.
- To ensure automated cross-referencing and checks for the purpose of detecting discrepancies between beneficial ownership data and interests declared by public officials.

6 **Addressing risks and conflict of interests with elected and appointed officials** to reduce possibilities for public officials to hide their business interests and impact on public spending decisions. .

In this respect, it is recommended:

- To expand the coverage of close and related persons who are under obligation to declare personal asset and interests;
- To improve the content and method for completion of asset and interest declaration by means of automated downloading of data from the Central Registry relating to titles and other data enlisted for legal entities, mandatory enlistment of the date and month of birth for elected and appointed officials, as well as data on company shares/stakes;
- To expand obligations for publishing beneficial ownership data and to mandate checks of data related to companies owned by elected or appointed officials and persons close to them;
- To introduce mandatory publication of names of beneficial owners of companies that are awarded public procurement, concessions and public-private partnerships.

7 **Institutionalizing proactive risk analysis with use of data from the Registry of Beneficial Ownership** to ensure a shift from reactive investigations to preventive anticorruption actions.

In this respect, it is recommended:

- To develop risk indicators that combine beneficial ownership data with information on public procurement awards, concessions and subsidies;
- To ensure that competent institutions perform annual analytical reports on corruption risks identified through data from the Registry of Beneficial Ownership;
- To ensure that findings of such analyses are used to improve policies and practices.

8 **Allowing monitoring by the civil society, the media and citizens** to ensure a broader oversight system and greater public trust in anticorruption efforts.

In this respect, it is recommended:

- To recognize civil society organizations and investigative journalists as key users of data from the Registry of Beneficial Ownership;
- To establish feedback mechanisms that allow external users to report suspicious and incorrect data from the registry;
- To establish protective legal measures for use of data from the Registry of Public Interest.

